

Opera(cija) kazališta

Najbolja peristilska partija Ive

Čini mi se da je ovo bila Lipanovićeva najbolja i najuravnoteženija peristilska partija

■ Siniša Vuković

Bijaše jednom jedna opera, *Nabucco* joj je ime, koja je, otkako se na Peristilu pojavila, postala zaštitnim znakom nekoć Splitskih ljetnih priredaba, a danas *Splitskog ljeta*. Još od 1962. godine, kad je prvi put napustila kazališnu zgradu i, preko Pjace od Šinjorih, dospjela do carskog trga u predvorju splitske prvostolnice Svetog Dujma, ova je popularna Verdijeva opera zaposjela program ljetne kazališne sezone u Splitu, i rijetko s nje izostajala.

Dobro, kad kažem "zaštitni znak" kažem i izgovaram jednu vrlo nedefiniranu kulturološku kategoriju; jer, barem je *Aida* (istog meštra skladateljskog zanata) nedvosmisleno i nedvojbeno izvojevala intaktan status u splitskom poimanju opere - poglavito ljeti! - pa je već godinama u prognanstvu iz svojeg staništa, iz svojega gotovo prirodnog prostora: splitskog Peristila. *Nabucco*, koji se ljetos održava u okviru Splitskog ljeta, predstava je koja je premijerno bila postavljena još 2003. pa se ove godine slavi njezin poludesetljetni jubilej. Scenski

ju je bio postavio redatelj Georgij Paro, a glazbeno Lorenzo Castriota Skanderbeg, eda bi je potom preuzeo Ivan Repušić, pa sad, evo, Ivo Lipanović. On ju je, maestro Lipanović, i bio postavio prije otprilike desetljeće i pol - najtočnije 1994. - kad ju je revitalizirao zajedno s talijanskim redateljem Giuseppeom Giulianom, a dirigirao ju je i 2000., kad se izvela zadnji put u toj varijanti, nepo-

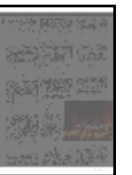
Terezija Kusanović nametnula se kao famozno pojačanje Splitske opere

sredno pred prezentaciju njezinog novog ruha u kojem je gledamo i večeras. Dodajmo svemu i podatak kako je operom *Nabucco* godine 1997. dirigirao i talijanski dirigent Renato Palumbo, danas jedan od najzaposlenijih i najtraženijih dirigenata u Italiji (a stalni je dirigent i u *Deutsche Operi* u Berlinu).

Ovogodišnji je *Nabucco* značajan i po tome što se najposlije među soliste *Splitske opere* dovodi, po meni, vrlo va-

žan gost iz Zagreba: bariton Vitomir Marof. Pjevač je to s jednom od najizrađenijih vokalnih tehnika u Hrvatskoj i prava je šteta - o čemu sam višekratno bugario! - da se ovaj umjetnik i češće ne pojavljuje pred splitskom publikom. Druga važna činjenica, ovdje večeras, jest rehabilitacija mladog i perspektivnog tenora Saše Jakelića, koji jako puno obećava i koji ima priliku nametnuti se svojim glasovnim predispozicijama. Povjeren mu je uloga koja je prava mjera za njega u ovom času. Treća važna stvar jest rast Terezije Kusanović, koja je lani debitirala kao Fenena, a ove godine s razlogom iznova dobiva istu ulogu. Četvrta stamena kolona ovoga kastinga jest juvenilni i perspektivni bas Božo Župić, kojemu je podana rola Baalova velikog svećenika. Pridodamo li svima njima fenomenalnu sopranisticu Gabrielu Georgijevu (Abigaille), možemo svakako smatrati kako je ljetošnja pjevačka postava *Nabucca* možda i najbolja što nastavlja sastavljena je otkako je redivivirana konkretna premijera.

A pjevali su ovako. Naslovni lik babilonskoga kralja *Nabucca* Vitomir Marof

Lipanovića

izveo je upravo fantastično. Njegov lirski bariton pomalo mi je ulijevao skepsu prije predstave - ipak treba glasom napuniti taj Peristil! - ali je vrsni znalac pjevački izvanredno očitio prostor i u nj idealno smjestio svoj vokal i svoju interpretaciju. Ne znam gdje je propust u oglašavanju, ali je cijeli dan na *Hrvatskom Radio Splitu* u toj ulozi bio najavljan Kiril Manolov, koji je već prije bio briljirao na Peristilu kao Nabucco (supruga Manolova ima zdravstvenih problema, i to je razlog zašto se on ne pojavljuje ovog ljeta u opernim produkcijama *Splitske opere*). Međutim, premda je glas Bugarina umnogome jači i voluminozniji od glasa Marofa, moje su simpatije ipak prevagnule na stranu domaćeg nam pjevača. U njegovoj izvedbi dominira rafiniranost svake fraze i dikcije općenito. Dostatno je bilo čuti Marofovo donošenje najpoznatije arije iz ove opere: Dio di Giuda iz IV. čina!

Kad su pjevači disponirani, onda i predstava u cjelini ima šansu dovinuti se visoko. Gabriela Georgieva lik okrutne Abigaille istumačila je odlično: i pjevački i glumački. Nikad još na Peristilu nisam čuo tako čisto i precizno otpjevane one zahtjevne kolorature, kojima obiluje ova kompleksna uloga. Pomno je dotjerala svaki takt svojega pjeva, svaku kapilaru u krvotoku role prokrivila je podatno i obilno. Uračunamo li ovdje i izvrsnu Michèle Crider kao Elizabetu u nedavnoj egzekuciji također Verdijeve opere *Don Carlo*, možemo zaključiti kako je ovo ljeto u Splitu - ljeto soprana! Uza sve dužno poštovanje spram dičnim basovima!

Veliko iznenađenje bila je Terezija Kusanović (Fenena), koja se nametnula kao famozno pojačanje *Splitske opere* zadnjih godina. A baš smo bili, i jesmo, deficitarni dobrih alta! Isključivo je na njoj do koje će se mjere dalje razviti i prometnuti u vodeću pjevačicu svojega faha u državi. Ona ima izniman talent i gotovo dijamantne glasne žice, što joj omogućuje nesmetanu emisiju tona uzduž cijeloga kvadra Peristila. Ulogu je doradila vrlo dobro; još joj preostaje samo da izjednači tonove u svim registrima jednako. Izuzetno je i scenična, a gestom vrlo plastično zna pokazati karakter onoga o čemu pjeva. Iskazujem spremnost ustanoviti kako je ona istinska krijesnica ove predstave, naravno, ne umanjujući umijeće viđenije joj kolegice Georgieve, kao ni starijeg, prokušanijeg i potvrđenijeg suputnika Marofa.

Saša Jakelić (Ismaele) dočekao je svojih pet minuta. Ovo je doista operna minutaža kakvu on samo poželjeti može, jer niti je njegova uloga predugačka, niti je

ubitačna. A glavna je tenorska, i nimalo beznačajna. Jakelić je potvrdio svoju sceničnost na bini, odvažnost kakvu operni interpret nesumnjivo mora imati, ali mu je manjkalo kalorije u glasu, e kako bi impresionirao prekaljene operne sladokusce i kritičare. On svakako ima glas koji će jednog dana, ili večeri, žariti i paliti s peristilske pustopoljine; no, ovog dana, ove večeri, nije bio taj nadnevak. U njegovom je pjevanju nedostajalo više patosa i hazarderske jurnjave kroz partu. Slušatelj je vazda morao napinjati ušne školjke za uhvatiti frekvenciju na kojoj on funkcionira. Ono što ohrabruje jest svojevrsna sigurnost da će ovaj pjevač već uskoro progredirati, te da će glasom pokušati oboriti koji u nizu stupovlja na peristilskom pločniku unutar Dioklecijanove palače.

Baš kao i Saša Jakelić, sa stanovitom zadržskom predstavio nam se i bas Božo Župić (Baalov veliki svećenik). Kalibar njegovoga glasa obećava, i to jako mnogo. Lijep je to timbar koji treba nadalje brusiti, a najveća njegova sreća ogledat će se u spremnosti *Splitske opere* da mu ukaže šansu u predstavljanju i nastupanju. Dodatni njegov hendikep jest spoznaja da baš u basovskom resoru zasad postoji najveća gužva. I to sve odreda izvrsnih basova: Ivica Čikeš, Lucijano Batinić i Ante Jerkunica. U takvoj konkurenciji imali bi obilatog posla za izboriti i izvojevati svojeg mjesta i

Režija Georgija Para imala je prepuno rupa

daleko spremniji pjevači od mladog Župića. Volio bih, čisto osobno, kad bi ovu činjenicu mladi pjevač iz Sinja uzeo kao vlastiti izazov, kao zrcalo, menzuru i mjerilo po kojima se treba ravnati na putu k osvajanju opernih trnova.

Bilo je o tome već govora, ovom je izvedbom dirigirao Ivo Lipanović. Dužan sam odmah u startu reći: čini mi se da je ovo bila njegova najbolja i najuravnoteženija peristilska partija! Uvertira nikad tako suvereno nije odzvonila na imperatorskom pločniku: barem je ja, u svojih petnaestak izvedaba, nisam boljom čuo! Lipanović je i inače zgodno izdijeljavao zvuk orkestra, a o disponiranosti zbora u ovoj operi jamučno je suvišno govoriti.

Premda je bio nazočan na predstavi (gledao sam drugu predstavu, prva je održana 23. srpnja), redatelj Georgij Para kanda je pokidao stanovita konca vlastite ideje. Režija je izgledala prepuna

rupa i sita vakuuma. Nabucco ulazi na scenu iz Vestibula kao ranjenik, a ne kao kralj (govora je, štoviše, o njegovom prvom izlasku na pozornicu). Nadalje, to nisam dosad primijetio, ali skupne scene u retorti redatelja Para nisu fleksibilne, nema tu dinamičnosti ni scenske pokretljivosti; pa se naivno pitam: što to oni rade na pokusima? (Čujem da su bila jedina dva pokusa uoči ovih dviju izvedbi!) Prve večeri muzičari su se smrzavali na buri i grčevito zadržavali note na svojim pultevimama (sami su mi o tome zborili nakon izvedbe), a druge večeri - koju sam gledao - nije bilo problema te vrste.

Ali, baš kao što je nebo bilo prekinulo i inicijalnu predstavu ovoga *Splitskog ljeta*, opernu izvedbu opere *Don Carlo* s kojom je isto i otvoreno, jednake su znakke bile nagoviještene i uoči ove predstave. Časkam s intendantom Milanom Štrlićem večeras, u društvu sa šefom orkestra Zvonimirom Boldinom, slušajući prvog čovjeka splitske kazališne kuće kako bi bilo ne loše odmah otpočeti s predstavom (petnaestak minuta prije zakazanog vremena u 21.00 sat), ne ostavljajući mogućnost kiši da upropasti doživljaj posjetiteljima, kao što im je upropastila doživljaj četnaestog dana srpnja, kad je svečano otpočelo 54. per turnum izdanje *Splitskog ljeta*. Otpočelo je, međutim i otpočelo! Na sreću, ovaj put umjetnici su pobijedili prirodu, pobijedili su vremenske (ne)prilike, pa je predstava mirno i planski provedena do kraja.

Publike je, očekivano, bilo jako puno. Nova je pozornica i novo je gledalište sa svojih četrstotinjak mjesta. Sve su sjedalice bile zauzete do posljednjeg mjesta, a i skalnade postrance bile su ispunjene na svim mjestima na kojima se mogla smjestiti kakva gospodska stražnjica. Peristil je zaista izgledao veličanstveno: krcat publikom i natrunjen dobrim zvucima. ■